

Zarmucování a odmítání Ducha svatého

Texty na tento týden

Sk 7,51; Ef 4,29–5,2; 1Te 5,19–21; Mk 3,28.29

Základní verš

„A nezarmucujte svatého Ducha Božího, jehož pečeť nesete pro den vykoupení.“ (Ef 4,30)

Duch svatý vede hříšníky k uvědomění si jejich hříšného stavu. Kromě toho v nás probouzí touhu přijmout Ježíše a jeho odpuštění našich hříchů. Duch svatý nás chce vést k vítězství a umožnit nám odrážet krásu Ježíšova charakteru.

Je však realitou, že mocnému Duchu svatému mohou vzorovat i slabí hříšníci. Duch svatý se nám totiž nevnučuje a k ničemu nás nenutí.

Hřích může být velmi lákavý a příjemný. Je však zároveň nebezpečný, protože člověka svádí na scestí a vede k zatracení. Diametrálně se tak odlišuje od čisté svatosti a dobroty Boha. Duch svatý vyznačuje tuto božskou svatost a staví se proti každé formě zla a hříchu. Současně ho velmi zarmucuje, když hřešíme a nechceme se hříchu vzdát. Přestože má Duch svatý velkou moc, jeho pozitivní vliv můžeme potlačit. Setrváním v hříšném způsobu života mu můžeme klást účinný odpor. V Matoušově evangeliu je zmíněno, že existuje jediný hřích, který nám nemůže být odpuštěn: „rouhání proti Duchu svatému“ (Mt 12,31.32).

Tento týden se budeme věnovat biblickému pohledu na zarmucování Ducha svatého a odmítání jeho vlivu. Bude také rozebrána podstata hříchu, který nemůže být odpuštěn.

Odporování Duchu svatému

Jste tvrdošijní a máte pohanské srdce i uši! Nepřestáváte odporovat Duchu svatému, jako to dělali vaši otcové. (Sk 7,51)

Osobní studium

Jaké varování zaznívá ve Sk 7,51?

V Písmu je několikrát zmiňován hřích proti Duchu svatému. Většinou se jedná o hřích konkrétního člověka. Existuje však i hřích proti Duchu svatému, který činí společenství – jak to zmiňuje text ve Sk 7,51. Štěpán zdůrazňuje to, že jeho žalobci jsou stejně vzdoroví jako Izraelci, když putovali pouští (Ex 33,3). V průběhu dějin odporovali Duchu svatému tím, že odmítali poslouchat Boží poselství, kterými chtěl Duch skrze proroky působit na jejich srdce. Toto vzdorování Bohu a jeho plánu nakonec vyústilo v odmítnutí Krista. Místo toho, aby Ježíše následovali jako Mesiáše, tak ho odvrhli. Poslušnost Bohu nahradili tradiční vnější zbožností.

Je paradoxní, že chatrné lidské bytosti – stvořené Bohem a závislé na něm – jsou schopny odporovat dílu Ducha svatého a v konečném důsledku i Boží milosti. A přestože je Bůh všemocný, nikomu se nevnučuje a neznásilňuje naši svobodnou vůli. Respektuje naše rozhodnutí.

Pokud by nás Bůh chtěl donutit k poslušnosti, udělal by to už v zahradě Eden s prvními lidmi. Tak by přece mohl ušetřit svět od hříchu. Bůh nás však stvořil jako svobodné bytosti se schopností činit morální rozhodnutí. Můžeme se rozhodnout pro život, nebo pro smrt, pro dobro, nebo pro zlo. Svoboda je svatý a drahý dar, který obdržel každý z nás.

Všichni jsme zodpovědní nejen za svá vlastní rozhodnutí, ale máme i společnou zodpovědnost jeden za druhého. Povzbuzujeme se k věrnosti a poslušnosti Božímu slovu a v setrvání ve vztahu s Ježíšem (Žd 10,24.25). Pokud se rozhodneme odporovat Božímu slovu a nedbáme na slova proroků, pak vlastně odporujeme Duchu svatému.

Je lehké soudit a kritizovat chyby starověkých Izraelců. Jak však naložíme s našimi špatnými rozhodnutími? Jak bychom se asi cítili, kdyby byly veřejně odhaleny – tak jako dnes vidíme chyby Izraelců?

Aplikace

Jak se můžeme vzájemně povzbuzovat „k lásce a k dobrým skutkům“ (Žd 10,24)? Jakou zodpovědnost máš za to, abys podporoval „lásku a dobré skutky“ v lidech okolo sebe?

Zarmucování Ducha svatého (1)

²⁹Z vašich úst ať nevyjde ani jedno špatné slovo, ale vždy jen dobré, které by pomohlo, kde je třeba, a tak posluchačům přineslo milost. ³⁰A nezarmucujte svatého Ducha Božího, jehož pečť nesete pro den vykoupení. ³¹Ať je vám vzdána všechna tvrdost, zloba, hněv, křik, utrhaní a s tím i každá špatnost; ³²buďte k sobě navzájem laskaví, milosrdní, odpouštějte si navzájem, jako i Bůh v Kristu odpustil vám. (Ef 4,29–32)

Osobní studium

Apoštol Pavel v Ef 4,30 používá příkaz: „nezarmucujte svatého Ducha Božího“. Co znamená, že nemáme zarmucovat Ducha svatého?

Duch svatý je osoba – ne nějaká božská moc. Proto může prožívat zármutek a bolest. Jak však můžeme my zarmucovat Ducha svatého? Jednou z činností Ducha svatého je otevírat nám oči, abychom si uvědomovali obludnost hříchu v našem životě (J 16,8). Vede nás k Ježíši, který odpouští naše hříchy. Kromě toho nás také posvěcuje (2Te 2,13). Právě proto se Boží Duch nazývá svatý. Znamená to, že je mu hřích bytostně cizí a odporný. Duch svatý se raduje, když se podřizujeme Bohu a naše smýšlení, mluvení i jednání je čisté a svaté. To však kromě jiného znamená, že Duch svatý je zarmoucen, pokud v srdci přechováváme cokoliv, co odporuje našemu povolání od Boha. Každé naše rozhodnutí, kdy se rozhodneme pro hřích nebo zlehčujeme hrozné důsledky hříchu, způsobuje Duchu svatému zármutek.

Kontext slov apoštola Pavla o tom, abychom nezarmucovali Ducha svatého (Ef 4,30), souvisí s životním stylem, kterým žili lidé, než se obrátili ke Kristu. Po našem obrácení jsme se však v Kristu stali novým stvořením. Naše životy by se proto měly vyznačovat dobrotou, milosrdenstvím, trpělivostí a odpuštěním vůči ostatním lidem. Měli bychom se navzájem přijímat v lásce a usilovat o jednotu Ducha ve svazku pokoje (Ef 4,2.3). Když jsme obnoveni Duchem (Ef 4,23), následujeme Krista (Ef 4,15). Proto už nežijeme tak, jako žijí pohané (Ef 4,17). Místo toho se naše životy stávají pro Boha potěšením (Ef 4,24–31).

Vždy, když dovolíme, aby si negativní vlivy a projevy vzpomínané v Ef 4 našly místo v našem uvažování, slovech i jednání, zarmucujeme tím Ducha svatého. Když setrváváme v úmyslném a vědomém hříchu, tak to znamená, že odmítáme posvěcující dílo Ducha svatého a jeho moc, která nás mění.

Aplikace

Duchu svatému není jedno, jakým způsobem žijeme. Přečti si ještě jednou text zaznamenaný v Ef 4,25–31 a udělej si seznam konkrétních postojů a činů, které Ducha svatého zarmucují. Proč Ducha svatého zarmucují právě tyto postoje a jednání?

Zarmucování Ducha svatého (2)

³⁰A nezarmucujte svatého Ducha Božího, jehož pečeť nesete pro den vykoupení. ³¹At' je vám vzdálena všechna tvrdost, zloba, hněv, křik, utržení a s tím i každá špatnost; ³²buďte k sobě navzájem laskaví, milosrdní, odpouštějte si navzájem, jako i Bůh v Kristu odpustil vám. ¹Jako milované děti následujte Božího příkladu² a žijte v lásce, tak jako Kristus miloval nás a sám sebe dal za nás jako dar a oběť, jejíž vůně je Bohu milá. (Ef 4,30–5,2)

Osobní studium

Skutečnost, že můžeme zarmoutit Ducha svatého, ukazuje, že Bohu není lhostejné, co děláme a co se s námi děje. Bůh se zajímá o to, jak se rozhodujeme a jak žijeme.

K čemu nás vybízí text v Ef 4,25–5,2? V čem by byly naše životy jiné, pokud bychom následovali zmíněné rady?

Pokud bychom tento text převedli do pozitivní formy, tak Ducha svatého těší, když říkáme pravdu v lásce, protiví se nám hřích, pracujeme vlastníma rukama a výsledky své práce používáme i pro pomoc lidem v nouzi, když říkáme slova, která budují a přinášejí požehnání, jsme milí, soucitní a odpouštíme.

Pokud o sobě říkáme, že jsme křesťané, ale žijeme tak, jako by se Kristus neměl nikdy vrátit, a naše životy neovlivňuje jeho láska a vedení, pak zarmucujeme Ducha svatého. Pokud vyznáváme, že věříme Pravdě, ale naše jednání tomu protiče, zarmucujeme Ducha svatého. Také nedostatečná morálnost zarmucuje Ducha svatého. Naše evangelizační úsilí nemůžeme oddělovat od našeho etického jednání. Pokud žijeme způsobem života, podle kterého ostatní poznávají, že jsme Božími dětmi, a odrážíme Ježíšův charakter, pak je Boží srdce naplněno radostí.

Jak se podle Ef 4,3.4.15.16.32 projevuje život naplněný Duchem svatým ve společenství věřících?

Náš křesťanský život nemá jen osobní rozměr – naše spasení a posvěcení. Jsme také členy společenství věřících. Apoštolu Pavlovi velmi záleželo na tom, aby si věřící zachovali jednotu Ducha, protože život víry žijeme „navzájem“ (Ef 4,32). Způsob, jakým se k sobě v církvi chováme a jak zachováváme „jednotu Ducha, spojení svazkem pokoje“ (Ef 4,3), souvisí se zarmucováním Ducha svatého. Bohu mimořádně záleží na tom, jaké máme v církvi vztahy. Je důležité uvědomovat si, že církev je chrámem Ducha svatého (1K 3,16.17). Pro Ducha svatého je důležité, jak se v církvi – Kristově těle – navzájem přijímáme, respektujeme a pomáháme si.

Aplikace

Je dobré znát biblické pravdy či znění trojandělského poselství (Zj 14,6–12). Polož si však tuto otázku: Jak se chovám k ostatním – především k těm, kteří jsou mi nějakým způsobem podřízeni (studenti, zaměstnanci) a nemohou pro mě nic důležitého udělat, nemají mi jak oplatit mou pomoc či dobré skutky?

Ducha neuhašujte

¹⁹Ducha neuhašujte. ²⁰Prorocstvími nepohrdejte. ²¹Všechno však zkoušejte; co je dobré, to pevně držte. (1Te 5,19–21; ČSP)

Osobní studium

Jak podle 1Te 5,19–21 můžeme zarmoutit Ducha svatého?

Hašení souvisí s ohněm. Slovo se stejným základem, které je použito v 1Te 5,19, je i v Ef 6,16. Tyto obrazy ukazují, že působení Ducha svatého můžeme přirovnat k ohni, který je možné uhasit. Je třeba mít na paměti, že Duch svatý – kromě jiného – pro nás dělá dvě důležité věci, které souvisejí s posvěcením: Způsobuje, abychom rozpoznali svůj hřích, a dává nám moc ho překonat.

Skrze Boží slovo nám Duch svatý ukazuje, co máme dělat, abychom žili svatým životem. Prostřednictvím moci, kterou v nás působí, může Duch svatý měnit naše životy, aby byly v souladu s naším poznáním. Jedním ze způsobů, jakým můžeme „uhašovat“ Ducha svatého, je pohrdání „prorockými dary“ (1Te 5,20). Pavel připomíná křesťanům v Tesalonice, aby nepohrdali prorocstvími, a zároveň je vyzývá, aby všechno zkoumali (1Te 5,21). Přestože ve sborovém životě musíme být otevření působení Ducha svatého a nesmíme hasit jeho činnost, potřebujeme také dar rozlišování, protože církve budou stále více zamořovat různá falešná učení a všelijací falešní proroci.

Ne všechny duchovní proudy jsou neškodné či prospěšné. Duchem inspirované Boží slovo je však světlem pro naše nohy, které osvěcuje naši stezku (Ž 119,105). Díky tomu máme pravidlo či normu, skrze niž můžeme posuzovat nové duchovní proudy. Apoštol Pavel vyzývá věřící, aby žili a jednali podle Ducha svatého (Ga 5,25). Pro tento život se rozhodujeme, když se plně podřizujeme učení Božího slova a následujeme upozornění Ducha svatého, který nás směřuje na správnou cestu.

Mnozí z těch, kteří vyznávají, že Bible je Božím slovem, tak jí vykládají takovým způsobem, že ji zbavují skutečné autority. Připravují se tak o působení, které v jejich životě Boží slovo mohlo mít. Když pohrdáme Božím slovem, chováme se k němu neuctivě či se podle něho odmítáme řídit, potom uhašujeme lampu, která nám svítí na naší cestě životem a inspiruje nás k dobrému jednání.

Aplikace

Jakým způsobem můžeš ve svém životě „hasit“ působení Ducha svatého? Co můžeš udělat pro to, abys lépe vnímal jeho působení?

Rouhání proti Duchu svatému

28 Amen, pravím vám, že všechno bude lidem odpuštěno, hříchy i všechna možná rouhání. 29 Kdo by se však rouhal proti Duchu svatému, nemá odpuštění na věky, ale je vinen věčným hříchem.“ (Mk 3,28.29)

Osobní studium

Když nám mohou být odpuštěny všechny hříchy, proč nám podle Mk 3,28.29; L 12,10 a Mt 12,31.32 nemůže být odpuštěno rouhání proti Duchu svatému?

Pravděpodobně žádný jiný hřích nezpůsobil mezi křesťany tolik nejistoty, otázek a pochybností, jako rouhání proti Duchu svatému. Někteří jsou přesvědčeni, že Ježíš měl na mysli některé konkrétní hříchy, jež jsou mimořádně těžké. V této souvislosti je třeba připomenout, že všechny hříchy jsou v Božích očích zlé – přestože některé z nich mají krutější důsledky. Co však měl Ježíš na mysli, když mluvil o neodpustitelném hříchu?

Žádný z uvedených veršů vlastně neříká, že by rouhání proti Duchu svatému nemohlo být odpuštěno. Ježíš jednoduše konstatuje, že nebude odpuštěno. V tomto kontextu je důležité, že dílem Ducha svatého je vést hříšníka k uvědomění si vlastních hříchů a probudit v něm touhu přijmout Ježíše, který jediný může odpouštět naše hříchy. Rouhání proti Duchu svatému proto musíme vnímat jako záměrné a vytrvalé odmítání Ježíšova spasení. Stává se to tehdy, když se hříšník tvrdohlavě brání a nepoddajně odolává svědectví Ducha svatého o Kristu, jeho milosti a spáse.

Ježíš tedy nemluví o někom, kdo vysloví nějaká hanlivá slova. Rouhání proti Duchu svatému se může dopustit jen při postoji vytrvalého odmítání víry a otevřeného nepřátelství vůči Ježíši. Rouhání proti Duchu svatému není jednorázový čin. Je to cesta, po níž člověk v životě odhodlaně kráčí.

„Místo toho, aby přijali světlo, místo toho, aby rozpoznali Kristovo dílo, které pro nás činí v nebesích, drželi se svých hříšných cílů a říkali, že Ježíš dělal toto úžasné dílo skrze ďábla. To byl hřích proti Duchu svatému.“ (LLM 156)

Pokud zaujme lidské srdce nepřátelský postoj vůči Bohu a vědomě odmítá uznat Ježíše Krista za svého Pána, tak se takové srdce zatvrdí a není schopné přijmout svědectví Ducha svatého o Boží zachraňující oběti v Ježíši Kristu. Takový hřích není možné odpustit – ne proto, že by byl Bůh slabý nebo že by nechtěl odpustit, ale proto, že takový člověk není schopen rozpoznat svůj hřích. A proto ani nemůže přijmout odpuštění, které mu Ježíš Kristus nabízí. Žel takový postoj má důsledky, které se týkají věčnosti.

Aplikace

Jak si můžeš být jistý tím, že nežiješ v odporu vůči Bohu a nevzdoruješ Duchu svatému – bez ohledu na to, co vyznáváš a co si o sobě myslíš (1J 5,3; Ř 8,14)?

Podněty k zamyšlení

Pokud se lidé se strachem ptají, zda se náhodou nedopustili neodpustitelného hříchu, pravděpodobně tomu tak není. Pokud by se ho totiž dopustili, ničím takovým by se nezabývali. Jejich obavy ukazují, že jsou stále otevřeni působení Ducha svatého. To, co takový člověk potřebuje udělat, je vyznat své hříchy Ježíši Kristu, spolehnout se na to, co pro něj učinil, a vytrvat na cestě víry a poslušnosti. Jen tak jsme přikryti Ježíšovou spravedlivostí, která je vlastně „spravedlností Boží“ (Ř 10,3), a můžeme prožívat pokoj a jistotu, která nám někdy tak chybí.

Ve skutečnosti Bůh nemůže odpustit jen tomu, kdo vytrvale a neodbytně odmítá přijít ke Kristu a přijmout jeho odpuštění. „Hřích rouhání proti Duchu svatému nespočívá v nějakém jednotlivém slovu či skutku. Je to pevné a odhodlané vzpírání se pravdě.“ (5BC 1093) „Nesmíme hřích proti Duchu svatému vnímat jako něco tajemného či nedefinovatelného. Hřích proti Duchu svatému je hříchem vytrvalého odmítání pozvání k pokání.“ (5BC 1093)

Otázky k rozhovoru

- 1. Pokud by za vámi někdo přišel s obavou, že se dopustil neodpustitelného hříchu, co byste mu řekli a na jaký biblický text byste mu ukázali? Proč je pochopení ospravedlnění z víry tak důležité právě pro ty, kteří si o sobě myslí, že jsou beznadějně ztraceni?*
- 2. Vliv Ducha svatého uhašujeme, když odmítáme činit nebo mluvit to, k čemu nás vede. V jakých oblastech nám toto nebezpečí hrozí? V jakých oblastech svého života se stavíme do opozice vůči Božímu vedení? Jak se můžeme naučit podřízovat se Bohu?*
- 3. Někdy Bůh dopustí, aby do našeho života přišly určité okolnosti, kterým nerozumíme. To byla třeba situace Jóba. Proč může nahněvaný postoj uhasit dílo Ducha svatého v našich životech? Jak se můžeme naučit Bohu více důvěřovat a plně mu podřízovat své životy – dokonce i v těch nejsložitějších obdobích?*
- 4. Někteří lidé se ze strachu, aby se „neušpinili“ tím, co oni sami považují v církvi za špatný vliv, raději úplně odpoutají od církve a vydají se vlastní cestou. Co je na tomto přístupu nesprávného? Proč to není vzor, který by měli křesťané následovat?*